

Eiropas enerģētikas politika

No īstermiņa risinājumiem līdz ilgtermiņa perspektīvām

Valdis Dombrovskis

Eiropas Komisijas priekšsēdētājas izpildvietnieks,

ES Tirdzniecības komisārs

27.03.2023

Enerģētikas politikas pamatelementi

Eiropas Enerģētikas Savienības stratēģija (1/2)

Eiropas enerģētikas politika balstās uz:

- Enerģētikas Savienības stratēģiju (2015)
- Eiropas Enerģētikas Savienības pārvaldības regulu (2018)

Eiropas Enerģētikas Savienības stratēģija (2/2)

Galvenie mērķi:

- dažādot Eiropas enerģijas avotus, nodrošinot energoapgādes drošību un veicinot solidaritāti un sadarbību starp ES valstīm
- nodrošināt pilnībā integrēta iekšējā enerģijas tirgus darbību, nodrošinot brīvu enerģijas plūsmu Eiropas Savienībā, veidojot atbilstošu infrastruktūru un novēršot tehniskas vai normatīvas barjeras šai plūsmai
- uzlabot energoefektivitāti un samazināt atkarību no enerģijas importa
- veicināt nodarbinātību un izaugsmi
- virzīties uz zemu emisiju ekonomiku saskaņā ar Parīzes nolīgumu;
- Veicināt pētniecību un inovācijas zemu emisiju un tīras enerģijas tehnoloģiju jomā, lai virzītu enerģētikas transformāciju un uzlabotu konkurētspēju.

Eiropas Zaļais Kurss

2019.gadā nospraustais stratēģiskais kurss uz:

- Siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju samazināšana par 55% līdz 2030.gadam (salīdzinot ar 1990.gadu)
- Klimata neitralitāte līdz 2050.gadam

Enerģētikas Savienība joprojām galvenais dekarbonizācijas instruments

Gatavs mērķrādītājam 55 (Fit for 55)

- Programma apstiprināta 2021.gadā
- **Galvenie uzdevumi:**
 - Emisiju Tirdzniecības Sistēmas reforma
 - Oglekļa Robežkorekcijas mehānisma izstrāde
 - Emisiju standarti automašīnām
- **Ilgtermiņa pasākumi enerģētikas sektorā**
 - Atjaunojamo energoresursu īpatsvara pieaugums no 32% līdz 40%
 - Vienkāršota atļauju izsniegšana, administratīvo šķēršļu mazināšana
 - Jauni energoefektivitātes mērķi
 - 36% enerģijas galapatēriņam
 - 39% enerģijas primārajam patēriņam
 - Enerģijas nodokļu sistēmas reforma

Krīze un risinājumi

Enerģijas cenu lēciens

Enerģijas cenu kāpuma iemesli:

- Ekonomikas atkopšanās no Covid-19 pandēmijas pasaules mērogā kāpina pieprasījumu pēc energoresursiem, nepietiekams piedāvājums
- Nelabvēlīgi klimatiskie apstākļi 2021.gadā pasliktina situāciju
- Krievijas ieviestie ierobežojumi, t.sk gāzes eksportam 2021-2022
- Krievijas iebrukums Ukrainā, 24/02/2022

Pasākumi 1/3

Enerģijas cenu rīkkopa (10.2021.)

Novērst cenu svārstības un stiprināt noturību

- **Nekavējoši veiktie pasākumi nacionālā līmenī:**
 - Krīzes atbalsts mājsaimniecībām
 - Pagaidu atbalsts uzņēmumiem
 - Atvieglojumi atjaunojamo energoresursu iepirkumu līgumiem utt.,
- **Vidēja termiņa pasākumi:**
 - Lielākas investīcijas atjaunojamos energoresursos un energoefektivitātē
 - Enerģijas uzglabāšanas jaudu attīstīšana
 - Pastāvošā elektrības tirgus modeļa pārskatīšana
 - Reģionālu pārrobežu gāzes riska grupu izveide

Pasākumi 2/3

REPowerEU (03.2022.)

Diversifikācija, taupības pasākumi, paātrināta pāreja uz tīriem enerģijas avotiem

- **Neatliekamie pasākumi:**

- Kopēji gāzes, LNG, un ūdeņraža iepirkumi kopējā ES enerģijas platformā
- Jaunas enerģētikas partnerības
- Ātra saules, vēja un zaļā ūdeņraža projektu izvēršana
- Gāzes krātuvju piepildījuma mērķrādītāja noteikšana (80% līdz 11.2022.)

- **Vidēja termiņa pasākumi:**

- Papildus 20 miljrd. eiro investīcijām un reformām REPowerEU plānu ietvaros
- Papildus finansējums Inovāciju Fondam - dekarbonizācijas atbalstam
- Paātrināta atļauju izsniegšana atjaunojamo energoresursu projektiem
- Jauni priekšlikumi attiecībā uz piekļuvi stratēģiskiem izejmateriāliem, ūdeņradim

Pasākumi 3/3

Pieprasījuma pusē

Komunikācija «Taupi gāzi drošai ziemai» (08.2022.)

- Mērķis – šoziem samazināt gāzes pieprasījumu par 15%
- Stimuli enerģijas patēriņa mazināšanai

ES solidaritātes pasākumi (10.2022.)

- Pasākumi ar mērķi koordinēt gāzes iepirkumus

Ārkārtēji tirgus atbalsta pasākumi (09.2022.)

- Pasākumi elektrības patēriņa samazināšanai, t.sk. pīķa stundās
- Noteiktas pagaidu maksimālās robežvērtības infra-marginālajiem ražotājiem
- Pagaidu solidaritātes iemaksa no virspeļņas

Elektrības tirgus modeļa pārskats

Elektrības tirgus modeļa reformas priekšlikums (03.2023.)

Galvenie piedāvātie pasākumi

1. Atsaistīt enerģijas rēķinus no īstermiņa tirgus cenām

- Enerģijas Pirkuma līgumu tirgus atvēršana
- Starpības līgumu ieviešana jaunajos enerģijas ražošanas līgumos
- Reģionālu virtuālo enerģijas tirdzniecības mezglu (hubs) izveide and veicināt enerģijas koplietošanu

2. Paātrināt atjaunojamās enerģijas ražošanu:

- Paātrināt daudzvalstu *offshore* atjaunojamo enerģijas projektu attīstīšanu
- Uzlabot elastību tīrās enerģijas risinājumiem, kā piemēram uzlabot atbildi uz pieprasījumu, uzkrāšanu un no laika apstākļiem neatkarīgu atjaunojamo un zema oglekļa satura resursu attīstība

3. Labāk aizsargāt un piešķirt lielākas tiesības elektrības patērētājiem:

- Uzlikt par pienākumu dalībvalstīm nozīmēt «pēdējās instances piegādātāju»
- Noteikt nacionāla līmeņa pasākumus mazumtirdzniecības intervences cenu noteikšanai krīzes laikā
- Piešķirt patērētājiem tiesības uz fiksētu cenu/ fiksētiem elektrības piegādes līgumiem

Netto nulles industrijas akts, Kritisko izejmateriālu akts (03.2023.)

Pasākumi ES netto nulles enerģijas vērtību ķēdes attīstīšanai

1. NNIA: tīro tehnoloģiju ražošanas izvērse

- Samazināt administratīvo slogu, īpaši stratēģiskos projektos
- Atvieglot piekļuvi tirgiem, t.sk. valsts pasūtījuma jomā
- Attīstīt prasmes, t.sk veidojot netto-nulles Industrijas akadēmijas
- Veicināt inovācijas, t.sk, izmantojot «regulatīvās smilškastes»

2. KIA: nodrošināt kritisko izejmateriālu piegādes tīrās enerģijas nozarei

- Noteikt orientējošus mērķus ieguvei, apstrādei un pārstrādei
- Samazināt administratīvo slogu un optimizēt atļauju procesu
- Noteikt un atbalstīt Stratēģiskos projektus, t.sk. trešajās valstīs
- Veidot starptautiskās partnerības: daudzpusējās un divpusējās

Ilgtermiņa konkurētspējas komunikācija (03.2023.)

Enerģētika noteikta kā viens no 9 galvenajiem virzītājspēkiem

Prioritārie pasākumi:

1. Ātrāka atjaunojamo resursu attīstība
2. Energosistēmu digitalizācija
3. Energoresursu krātuvju attīstība

Jauni galvenie snieguma rādītāji (KPI) progresa noteikšanai:

GSR	Mērķis	Pēdējie pieejamie dati
Atjaun. energoresursu daļa	45% 2030.g.	21.77% (2021)
Elektrības cenas ne-mājsaimniecību patērētājiem	Uz leju un nostabilizējas	EUR 0.1604 / kWh (2022.g. 1.semestris)

Paldies!